

בתבוסות לא בונים יחסי שלום

אריה ארנון

רב אלוף יעלון הסביר לאחרונה בהרחבה את האיסטרטגיה שלו: לא מספיק שהצד השני יפסיד, עליו לצאת מהעימות כשידו על התחתונה ובתודעתו צרובה עובדה זו. בחינת הכרה בתבוסה היא תנאי לסיום המלחמה. לדעת יעלון זו האופציה היחידה שלנו.

יעלון שולל פתרון מוסכם לסכסוך הישראלי-פלסטיני. משא ומתן (כיום) נראה לו כפרס לטרור ולכן אין להעלותו על הדעת. גם אם הצדדים יסכימו להצעה סבירה בעיני רבים בישראל - מתווה קלינטון, למשל - הוא פוסל חזרה למשא ומתן תחת אש. כן אסור שהמשא ומתן יתחדש בהדרגה, לאחר הפסקת האש. גם זה פרס לטרור. הצד השני חייב לשלם על האלימות בה החל בכך שלא יזכה לשום הישג. ומדובר בעונש לזמן ארוך.

נוסף לכך, יעלון שולל צעדים חד צדדיים, שאינם מחייבים משא ומתן, אם אלה עשויים להתפרש כפרס לטרור. שוב, חשובה התודעה של הצד השני. פינוי התנחלויות מבודדות, אפילו מנימוקים צבאיים (קיצור קווים), עשויה להתפרש כהישג בצד השני. ולכן, לא ולא.

נותר איפוא הרצון להגיע להכרעה "היסטורית", שתביס את הפלסטינים. כך חושב הממסד הביטחוני הישראלי, שאימץ תפיסה ניצית, מבית מדרשו של הימין, ומיישם אותה כבר שנתיים בברכת ממשלות ישראל. אגב כך נעשה נסיון לחסל את הרשות הפלסטינית בטענה כי אין הבדל ממשי בינה לבין חזית הסירוב הפלסטינית ושתיהן מחויבות להשמדת ישראל. היש דוגמא מובהקת ל"הערכה שמגשימה את עצמה"? באמצעה את הגישה של אין הבדל, ישראל מסיעת לטשטוש המחלוקת בין הרשות ומתנגדיה ותורמת לביטול ההבדלים. בדומה לכך, אם, כדברי יעלון, אין להסתפק בהפסקת הלחימה וחזרה למסלול מדיני אלא יש לחתור לצריבת הכניעה בתודעה, פירוש הדבר עוד תהליך המאיץ את עצמו: המשך הכיבוש לזמן לא מוגדר, והפעם ביד ברזל שאיש לא יודע היכן תעצור, הזמנה של התנגדות לכיבוש ובתגובה לכך הפעלה של עוד כוח ועוד כוח.

האם ראוי להפעיל על סכסוך מדיני מורכב וסבוך חשיבה צבאית, מוגבלת מטבעה, שתביא אסון עלינו ועל שכנינו? שלילת כל יוזמה מדינית בנימוקים כביכול עקרוניים היא מרשם להידרדרות נוספת, לשפיכות דמים מרה ונמשכת. מי שמבין כי הסכסוך הוא בין שני עמים הטוענים לאותו חבל ארץ; מי שמבין כי למרות המלחמה צריך לחזור ולדבר; יודע כי מתבוסות לא בונים יחסי שלום.

צריך למצוא את הדרך החוצה מהמלחמה בלי לצרוב בזכרון מה שימנע את הפשרה בין שני העמים. צריך לבנות את הדרך חזרה למהלך פוליטי. אך עתה אנו יודעים שאת הדרך חזרה מעומק העימות ינסו ראשי הממסד הבטחוני לחסום. אותם תספק רק הנפת "דגל לבן" בו של הפלסטינים.

דברי יעלון הציבו את הממסד הביטחוני, גם אם לא באופן רשמי, בשירותם של אלה הטוענים כי רק לנו הארץ, כי אין עם מי לדבר ועל מה לדבר, כי עת למלחמה (ארוכה). אין פלא כי הם שוקלים קמפיין בכיבוש. אך גם אם הצבור תומך היום בהשקפות שיעלון ביטא, ברור שיעלון חרג מתפקידו כרמטכ"ל. דעת הציבור משתנה תכופות והרמטכ"ל אמור לזכור זאת בכל רגע.